

Brevhantering av anmälningsärenden - vad blir effekten för djurskyddet?

*Handling complaint cases with letters
- how does it affect animal welfare?*

Alexandra Røjder

Skara 2013

Etologi och djurskyddsprogrammet

Studentarbete
Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Nr. 466

Student report
Swedish University of Agricultural Sciences
Department of Animal Environment and Health

No. 466

ISSN 1652-280X

**Brevhantering av anmälningssärenden
- vad blir effekten för djurskyddet?**

*Handling complaint cases with letters
- how does it affect animal welfare?*

Alexandra Røjder

Studentarbete 466, Skara 2013

**G2E, 15 hp, Etologi och djurskyddsprogrammet, självständigt arbete i biologi,
kurskod EX0520**

Handledare: Johan Loberg, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, SLU, Box 234,
532 23 Skara

Examinator: Lena Lidfors, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, SLU, Box 234,
532 23 Skara

Nyckelord: Djurskydd, brevhantering, anmälningssärenden

Serie: Studentarbete/Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för husdjurens miljö och
hälsa, nr. 466, ISSN 1652-280X

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Box 234, 532 23 SKARA

E-post: hmh@slu.se, **Hemsida:** www.slu.se/husdjurmiljohalsa

I denna serie publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

Innehållsförteckning

Abstract	4
Inledning.....	5
Bakgrund	5
Syfte.....	6
Frågeställningar	6
Material och metod.....	6
Urval.....	6
Enkäterna.....	8
Resultat.....	8
Enkäterna.....	10
Djurhållare.....	10
Djurskyddshandläggare	11
Diskussion	13
Pilotstudien.....	13
Enkäterna.....	14
Brevhantering av anmälningsärenden och dess effekt på djurskyddet.....	15
Riskbedömning.....	17
Slutsats.....	18
Populärvetenskaplig sammanfattning	19
Tack.....	20
Referenser.....	21

Abstract

In Sweden everyone has the possibility to report deficiencies in animal welfare they encounter. They report this to the county administration in their county and such a report is called a complaint case. Complaint cases are normally handled with animal welfare inspections, carried out by animal welfare inspectors from the county administration in the county where the animal keeper with reported deficiencies lives. The county administrations in Sweden receive a lot of complaint cases that differ in grade of how severe the deficiency is. The complaint cases are given priority by how severe the deficiency seems to be. Because of this priority system some complaint cases have to wait. The ordinary animal welfare inspections may be put on hold as well.

The need to make the animal welfare inspections more effective and how to accomplish that were investigated in a project called OSKAR. The project was done in cooperation between the Swedish Board of Agriculture and the county administrations of Sweden. The project OSKAR presented a final report where it is suggested that complaint cases with a low priority should be handled with letters sent to the animal keeper instead of with an actual animal welfare inspection. The report presented both a letter template and a list that prioritize which deficiencies that can be handled with letters.

The system of handling complaint cases with letters has been running since the end of 2011. Yet the effects of the system has not been evaluated or looked upon, therefore no one knows if it work as desired. This thesis aim was to start looking on the present progress by creating a pilot study. The pilot study was then evaluated to see if it could work in a bigger investigation of how well the system of handling complaint cases with letters work.

The pilot study was carried out in Dalarna county with an animal welfare inspector from the county administration of Dalarna and included follow-ups and surveys. Follow-ups were done with 11 animal keepers that had received a letter instead of an animal welfare inspection after someone had reported deficiencies concerning their animal holding. Separate surveys were done with visited animal keepers and all the animal welfare inspectors at the county administration of Dalarna. This was done to acquire the opinions of what the people who have experienced the letters thought about it.

The follow-ups showed that the reported deficiencies most of the time no longer existed. However, some animal keepers had other deficiencies than mentioned in the complaint case report, and sometimes deficiencies concerning other species than mentioned. The survey showed that both animal keepers and animal welfare inspectors had a positive attitude against sending letters when handling complaint cases. The results showed that handling complaint cases with letters works pretty well and has great potential. The method to handle complaint cases with letters is in need of a more extensive evaluation and the pilot study formed in this thesis has potential to function, if some changes are done in the method.

Inledning

Bakgrund

2011 startade länsstyrelserna och Jordbruksverket ett gemensamt projekt som kallades OSKAR (Offentlig: Samsyn, Kontroll, Analys och Rutiner). Projektets syfte var att skapa förutsättningar för en effektivare, enhetligare och mer rättssäker djurskyddskontroll och en del av det arbetet slutade i verksamhetsstödande dokument i form av bl.a. vägledning, mallar m.m. (OSKAR, 2012). Syftet med de verksamhetsstödande dokumenten är att ge stöd vid behovsbedömning, planering, genomförande, uppföljning och utvärdering av kontrollverksamheten (OSKAR, 2012). Ett exempel på ett sådant verksamhetsstödande dokument är i form av en brevmall (bilaga 1) och en prioriteringslista (bilaga 2) som länsstyrelserna kan använda, och i dagsläget använder, för att hantera inkomna anmälningsärenden (OSKAR, 2012). Brev skickas till djurhållare som blivit anmälda för brister enligt prioriteringslistan (bilaga 2), dessa anmälningar har generellt lägst prioritet hos länsstyrelserna. Förutsättningar för att ett brev ska kunna skickas i ett anmälningsärende är att djurens omedelbara välfärd ej ska anses vara riskerad samt att bristen helst ska ligga i en yttre faktor som t.ex. stängsel eller ligghall eller att bristen ska vara svårkontrollerad som t.ex. rastning av hund (bilaga 2). En del länsstyrelser har valt att bara använda brevhäntering i svårkontrollerade anmälningsärenden (M. Hammarström, Länsstyrelsen Värmlands län, personligt meddelande, 5 maj 2013) Syftet med brevhäntering vid inkomna anmälningar som prioriterats lågt är att effektivisera djurskyddskontrollerna. Genom att använda brevmallen och prioriteringslistan ska antalet djurskyddskontroller efter anmälan minska och en förutsättning för en mer effektiv resursanvändning har skapats. De tillgängliga resurserna kan då läggas där de gör bäst nytta.

Efter projekt OSKAR har det skett en ökad brevhäntering av inkomna anmälningsärenden på fler av länsstyrelserna i landet (A. Rönnow, djurskyddshandläggare Länsstyrelsen Stockholms län, personligt meddelande, 7 november 2012). I länsstyrelsernas ärendehanteringssystem Platina kan följande siffror tas ut om Länsstyrelsen i Dalarnas län: År 2012 inkom 503 anmälningsärenden och av dessa hanterades 80 stycken med brev. Mängden brevhäntering varierar dock mellan de olika länsstyrelserna, vilket till största del beror på hur stor ärendeinströmningen är (A. Rönnow, djurskyddshandläggare Länsstyrelsen Stockholms län, personligt meddelande, 7 november 2012). Anledningen till den ökade brevhänteringen uppges vara brist på resurser att åka ut och göra kontroll på plats (A. Rönnow, djurskyddshandläggare Länsstyrelsen Stockholms län, personligt meddelande, 7 november 2012). I brevmallen ska uppgifter till det aktuella ärendet fyllas i och enligt brevmallen ska information om aktuella djurskyddsbestämmelser samt en kopia av anmälan bifogas. I brevet uppmanas djurhållaren att ta kontakt med länsstyrelsen inom en utsatt tid för att diskutera den anmälda djurhållningen (bilaga 1). Vid återkoppling från djurhållaren görs en bedömning enbart på vad djurhållaren uppger och skulle djurägaren inte återkoppla, kan länsstyrelsen välja att göra en djurskyddskontroll, så som brevmallen uppger (bilaga 1). Brevhänteringen har i dagsläget inte utvärderats och vilken effekt det har på djurskyddet är därför oklart.

Enligt Broom (2009; 2010) är det viktigt att veta hur hållbart ett system eller procedur är och om det kommer fortsätta vara det i framtiden. Vidare skriver författaren att hållbarheten kan bedömas genom att titta på om effekterna av systemet är acceptabla,

särskilt i förhållande till resurser, konsekvenser och dödlighet. 2009 skrev Broom att djurvälstånd är ett sätt att bedöma acceptansen hos ett system, vilket är ett mått som samhället använder sig av och inkluderar bl.a. sjukdom, skada, svält och inhysning, enligt författaren. 2010 skrev samma författare att ett system inte är acceptabelt om flertalet personer i samhället inte tycker att det är det. Deras åsikter och värderingar spelar roll i en utvärdering av ett systems acceptans och hållbarhet (Broom, 2010).

Webster (2012) beskriver hur bönder klagat på djurskyddskontroller, att de tycker att det är för mycket inspektion, för lite åtgärder, för lite belöning och för få signaler på förbättring. Brevhantering av ett anmälningsärende kan leda till både positiv och negativ respons enligt ovan nämnda klagomål. Ett brev istället för en inspektion minskar mängden inspektion för bonden, samtidigt som det kan öka en känsla av för lite åtgärder. För att uppnå ett system som upplevs som positivt både för djurhållare och myndighetsutövare måste deras åsikter och nuvarande attityd tas hänsyn till (Anneberg *et al.*, 2012).

För att veta om systemet med brevhantering av anmälningsärenden är hållbart måste vi ta reda på huruvida systemet och effekterna av det är acceptabla nu och om det kommer fortsätta vara det. Ett sätt att göra bedömningen på är att titta på djurvälstånden genom uppföljande kontroller hos djurhållare som fått ett brev istället för en djurskyddskontroll i samband med att de blivit anmälda.

Syfte

Syftet med det här arbetet är att utforma och genomföra en pilotstudie som ska utvärdera hur väl brevhantering av anmälningsärenden fungerat hittills och om det är en säker metod att använda istället för djurskyddskontroll på plats. Arbetet ska också utvärdera hur väl pilotstudien fungerar och hur en studie bör utformas för att fungera i ett större perspektiv.

Frågeställningar

Har brevhantering av anmälningsärenden avsedd effekt för djurskyddet?

Vad finns det för uppfattning om brevhantering av anmälningsärenden i dagsläget?

Hur kan en mer omfattande utvärdering av brevhantering av anmälningsärenden utformas?

Material och metod

Pilotstudien utfördes i Dalarnas län på ett stickprov av djurhållare som fått ett brev istället för en djurskyddskontroll i samband med anmälan på deras djurhållning. Data samlades in under uppföljande djurskyddskontroller hos utvalda kontrollobjekt. Djurskyddskontrollerna gjordes av en djurskyddshandläggare från Länsstyrelsen i Dalarnas län och under kontrollerna gavs djurhållarna möjlighet att svara på en kort enkät så att deras åsikter och attityder till brevhantering kunde fångas upp. För att ta reda på vad djurskyddshandläggarna tycker om brevhantering av inkomna anmälningar fick även de möjlighet att besvara en enkät.

Urval

För att hitta lämpliga ärenden till pilotstudien användes sökmotorn i länsstyrelsernas ärendehanteringssystem Platina. Sökningen gjordes på Länsstyrelsen i Dalarnas län och omfattade beslutade ärenden från 2012 i länet. Följande kriterier användes för att söka i Platina: Tillkomst: Upprättad; Verksamhetskod: 282; Handlingstyp: Meddelande; Rubrik:

Meddelande avseende; In/Upp datum: 2012-01-01 – 2012-12-31. Sökningen gav 80 träffar och av dessa valdes 21 ärenden ut enligt följande kriterier:

- Ej bekräftad obefogad. Det stod i handlingarna från återkopplande telefonsamtal om anmälan ansågs obefogad eller inte
- Kontrollerbar. Många anmälningsärenden rör hundar som inte rastas tillräckligt ofta. Det är en svårkontrollerad brist och alla sådana ärenden där det inte finns några andra brister har därför valts bort. Kontrollerbar innebar att bristen ska vara synlig och inte måste kommuniceras fram.
- Geografi. Om behov fanns, skulle kontrollerna avgränsas geografiskt till ett område för att effektivisera datainsamlingen.

Med brist åsyftas i det här arbetet att någonting beträffande djurhållningen inte är förenligt med djurskyddslagstiftningen. Av de 21 ärenden som valdes ut berörde två stycken samma djurhållare och de ärendena slogs ihop till ett ärende. I tabell 1 finns en översikt av de utvalda kontrollobjekten och vilka djurslag som omnämndes i anmälan.

Tabell 1. Redogörelse över vilka djurslag som omnämns i de inkomna anmälningarna för respektive kontrollobjekt som valdes ut för uppföljande kontroll och datainsamling

	Hund	Katt	Nötkreatur	Häst	Get
Kontrollobjekt 1*	x**		x	x	x**
Kontrollobjekt 2		x			
Kontrollobjekt 3		x			
Kontrollobjekt 4					X
Kontrollobjekt 5	x				
Kontrollobjekt 6	x				
Kontrollobjekt 7		x			
Kontrollobjekt 8	x				
Kontrollobjekt 9				x	
Kontrollobjekt 10	x				
Kontrollobjekt 11	x				
Kontrollobjekt 12	x	x			
Kontrollobjekt 13			x		
Kontrollobjekt 14			x		
Kontrollobjekt 15	x				

Kontrollobjekt 16			x		
Kontrollobjekt 17	x				
Kontrollobjekt 18	x				
Kontrollobjekt 19			x		
Kontrollobjekt 20				x	

*Två ärenden men samma djurhållare

**Anmälan rörde inte brister för djuren hund och get, de omnämns dock finnas på plats

Av de 21 ärenden som togs ut i första sällningen valdes tio ut för datainsamling med uppföljande kontroll i fallstudien. Kontrollerna gjordes som planerade, oaviserade djurskyddskontroller av en djurskyddshandläggare från Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Enkäterna

För att fånga upp djurhållare samt djurskyddshandläggares åsikter om brevhantering av anmälningsärenden utformades enkäter riktade till båda grupperna. Enkät valdes framför intervju för att spara tid (Ejvengård, 2009) och få de svarandes egna ord i kommentarerna. För att öka chanserna till väl utförda enkäter ska en enkät enligt Ejvengård (2009) innehålla relativt få frågor. Både djurhållare och djurskyddshandläggare hade möjlighet att ställa frågor om enkäten under tiden. Hos djurhållarna ställdes enkätens frågor muntligt under kontrollen för att enklare kunna utföra kontrollen samtidigt. Alla frågor hade plats för eventuella kommentarer utöver svarsalternativen och respondenterna uppmanades i enkätens inledande text att ge kommentarer. Enkäten utformad för djurhållare (tabell 3) riktades enbart till djurhållare som fått ett brev angående inkommen anmälan på deras djurhållning. De djurhållarna har erfarenhet av brevet och kan återkoppla hur de tycker att det fungerat i samband med anmälan av deras djurhållning. I samband med djurskyddskontrollerna fick djurhållarna möjlighet att fylla i enkäten om vad de tyckt om att få brev om att en anmälan inkommit angående deras djurhållning. Enkäten innehöll sju frågor med svarsalternativ (tabell 3). Enkäten riktad till djurskyddshandläggare (tabell 4) baserades på att ta reda på hur handläggarna upplevt brevhanteringen av inkomna anmälningar och innehöll sex frågor med svarsalternativ. Enkäterna delades ut på plats till djurskyddshandläggarna som var inne på Länsstyrelsens kontor. De tjänstlediga kontaktades via mejl och ombads fylla i enkäten via dator.

Resultat

Av 21 utvalda ärenden samlades data in från 11 ärenden. Uppföljande djurskyddskontroll inom ramen för pilotstudien utfördes hos nio kontrollobjekt. Tabell 4 visar det samlade resultatet från datainsamlingen. Två ärenden hade uppföljning från senare ärenden, efter brevhanteringen av den tidigare inkomna anmälan. Kontrollobjekt 15 kommer få en djurskyddskontroll efter ytterligare anmälan inkommit, den hade ännu inte gjorts när datainsamlingen skedde. Ärendet knutet till brevhanteringen hanteras som om brister kvarstår efter brevet även om det inte går att säga att det är samma brister i nuläget.

Tabell 2. Presentation av de 11 besökta kontrollobjekten och utfallet av dem. Tabellen visar huruvida brister från anmälan kvarstod, om andra brister hos anmält djurslag fanns, om det fanns djur som anmälan inte tog upp och om det fanns brister hos de andra djur

	Uppföljning hur?	Kvarstående brister från anmälan	Brister utöver anmälan	Andra djurslag utöver anmälan	Brister hos andra djurslag
Kontrollobjekt 1	Kontroll på plats	Nej	Ja	Ja	Ja
Kontrollobjekt 2	Via annat ärende	Ja	Ja	Nej	-
Kontrollobjekt 3	Kontroll på plats	Nej	Nej	Nej	-
Kontrollobjekt 5	Kontroll på plats	Nej	Nej	Nej	-
Kontrollobjekt 7	Kontroll på plats (bom)	Nej	Nej	Nej	-
Kontrollobjekt 10	Kontroll på plats	Ja	Nej	Nej	-
Kontrollobjekt 13a	Kontroll på plats	Nej	Ja	Nej	-
Kontrollobjekt 13b	Kontroll på plats	Nej	Ja	Nej	-
Kontrollobjekt 15*	Via annat ärende	-	-	-	-
Kontrollobjekt 16	Kontroll på plats	Nej	Ja	Ja	Ja
Kontrollobjekt 20	Kontroll på plats	Nej	Ja	Ja	Ja

*Uppföljning efter ny inkommen anmälan har inte skett. Den nya anmälan anses ändå som en typ av återkoppling inom ramen för pilotstudien.

Av 21 utvalda ärenden var det ett kontrollobjekt som hade haft uppföljning p.g.a. ytterligare inkommen anmälan (kontrollobjekt 2) och ett fall där sådan uppföljning väntade (kontrollobjekt 15). Det var ingen hemma hos kontrollobjekt 7. Då inga djur kunde bekräftas i bostaden och ingen ytterligare anmälan inkommit gjorde djurskyddshandläggaren bedömningen att inga djur längre finns hos djurhållaren och att bristerna därför inte kvarstår. Kontrollobjekt 13b rörde en djurhållare som fått brevet men

som vidarebefordrat informationen till kontrollobjekt 13a då djuren i anmälan var den sistnämnda. Kontroll gjordes hos båda djurhållarna eftersom det var oklart var djuren i anmälan hölls för tillfället. Båda ansågs ha tagit del av informationen i brevet, även om det inte rörde den ensa djur. Kontrollobjekt 13a avser de djur som anmälan menade och kontrollobjekt 13b avser bonden som felaktigt fick brevet först. Det var ingen hemma hos kontrollobjekt 13b, men då djuren gick utomhus i hage med ligghall kunde ändå en viss kontroll av djurhållningen utföras. Det upptäcktes flertalet brister beträffande djurhållningen och telefonkontakt togs med djurhållaren för återkoppling.

Enkäterna **Djurhållare**

Sex av nio besökta djurägare valde att delta i enkätundersökningen. Av de tre som inte deltog var två stycken inte hemma och kunde således inte tillfrågas och den tredje uppgav tidsbrist som orsak. Svaren blev väldigt homogena förutom en respondent som stack ut med sina svar på de flesta frågor.

Tabell 3. Frågor, svarsalternativ och resultat från enkät riktad till djurhållare. Skalan 1-10 är en ordinal skala och resultatet av de frågorna presenteras i median. På övriga frågor anges hur många respondenter som uppgett vilket svarsalternativ eller hur många som valt att lämna kommentar där enbart kommentar efterfrågas

Fråga	Svarsalternativ	Utfall
Hur viktig tycker du att djurskyddskontrollen är?	Skala 1-10 (1 = inte viktig – 10 = jätteviktig)	Median: 8
Anser du att brev är ett fungerande verktyg för att meddela djurhållare om att anmälan på mindre brister inkommit? Om nej - varför och hur skulle det kunna göras?	Ja/Nej	Ja=5 Nej=1
Hur angelägen kände du dig att kontakta länsstyrelsen efter uppmaning i brevet?	Skala 1-10 (1 = inte alls – 10 = väldigt angelägen)	Median: 10
Var du medveten om bristen/bristerna som anmälan tog upp?	Ja/Nej	Ja=0 Nej=6
Hade du hellre haft en oaviserad djurskyddskontroll? Kommentera gärna varför/varför inte.	Ja/Nej	Ja=1 Nej=6
Har du något förslag på vilket annat sätt som länsstyrelsen skulle kunna kontrollera djurskyddet vid en anmälan?	Endast kommentarer	Antal: 3 st.
Har du fått någon information om djurskyddsbestämmelserna? Ex. broschyrer för djurslaget. Om Ja – Vad tyckte du? Om Nej –	Ja/Nej	Ja = 4 (3) Nej = 2 (3)

Hade du önskat det?*		
----------------------	--	--

*Lades till efter önskemål från djurskyddshandläggare som ville veta vilken information som nått djurhållaren då handläggarna tenderar göra olika.

De flesta djurhållare var positiva till att bli kontaktade via brev. Den enda djurhållare som inte tyckte det uppgav att det berodde på att informationen inte nått ut till alla berörda på plats. Många djurhållare ansåg att telefonkontakt eller sms skulle kunna vara ett fungerande alternativ till brevhanteringen. Alla djurhållare som kontaktat Länsstyrelsen i Dalarnas län efter anmodan i brevet, uppgav att de var mycket angelägna att göra detta. Hade ingen kontakt tagits antogs automatiskt svaret 1 på frågan.

På frågan ”*Var du medveten om bristen/bristerna som anmälan tog upp?*” kommenterade de flesta djurhållare att de ansåg anmälan vara obefogad eftersom bristen aldrig funnits enligt dem. Endast en svarade nej och sade att det berodde på att de inte visste något om den lagstiftning som reglerar det som bristen rörde. Många djurhållare ansåg att de inte var i behov av information om djurskyddsbestämmelserna eftersom de ansåg sig vara tillräckligt insatta i lagstiftningen eller att de inte trodde att den berörde dem eftersom de inte ansåg sig som ansvariga för djuren.

Djurskyddshandläggare

Fem av sex tillfrågade djurskyddshandläggare svarade på enkäten om brevhantering. Fyra handläggare fyllde i enkäten på kontoret och en svarade via mejl. Resultaten, utan kommentarer, visas i tabell 4.

Tabell 4. Frågor, svarsalternativ och resultat från enkät riktad till djurskyddshandläggare. Skalan 1-10 är en ordinal skala och resultatet av de frågorna presenteras i median. På övriga frågor anges hur många respondenter som uppgett vilket svarsalternativ eller hur många som valt att lämna kommentar där enbart kommentar efterfrågas

Fråga	Svarsalternativ	Utfall
Anser du att brev är ett fungerande verktyg för att meddela djurhållare om att anmälan på mindre brister inkommit? Om nej - varför och hur skulle det annars kunna göras?	Ja/Nej	Ja=4 Nej=1
Upplever du att djurskyddsarbetet på Länsstyrelsen har effektiviserats med hjälp av brevhanteringen? Om nej – varför och hur skulle arbetet kunna effektiviseras?	Ja/Nej	Ja=4 Nej=1
Har det gjorts någon kontroll efter att djurhållare inte återkopplat till länsstyrelsen? Om ja - Hur ofta sker det?	Ja/Nej	Ja=3 Nej=0 Inget svar=2
Har det gjorts någon kontroll efter att djurhållare har återkopplat till länsstyrelsen? Om ja – i vilka fall (vid vilka svar) görs en kontroll? Om nej – varför? (Har alla avgett	Ja/Nej	Ja=4 Nej=0 Inget svar=1

trovärdiga svar eller är det p.g.a. resursbrist?)		
Hur bra tycker du dig kunna avgöra djurhållarens trovärdighet över telefon?	Skala 1-10 (1 = inte bra alls – 10 = väldigt bra)	Median: 8
Vad skulle (enligt dig) alternativet till brev vara, förutsatt att länsstyrelsen inte får mer pengar till kontroller på plats?	Bara kommentarer	Antal: 5 st.

Djurskyddshandläggarna hade ganska lika uppfattning om brevhantering av anmälningsärenden. Av enkäterna framkom att majoriteten av handläggarna föredrar telefonkontakt med djurhållare framför brevkontakt och i kommentarerna går att läsa att en av djurskyddshandläggarna uteslutande ringer istället för att skicka brev. En svarade dock att länsstyrelsen skulle ha ”sjunkit lågt” om telefonsamtal skulle börja användas istället för brev. Det framkom också av kommentarerna, och vid samtal med djurskyddshandläggarna, att breven hanteras på olika sätt och att samtliga handläggare på Länsstyrelsen i Dalarna inte har anammat brevhantering. En del djurskyddshandläggare bifogar alltid information om djurskyddsbestämmelserna för det aktuella djurslaget medans andra inte gör det. Kommentaren nedan antyder att alla handläggare borde skicka med information om gällande bestämmelser.

”Ja, djurhållaren får med brevet all information om de uppgifter som anmälaren har lämnat till länsstyrelsen om djurhållningen. Med den bifogade broschyren får djurhållaren dessutom information om gällande bestämmelser och kan sedan vid kontakt med handläggaren diskutera uppgifterna i anmälan och kan även ställa frågor kring lagstiftningen som rör annat än själva anmälan.”

Ändå ville en handläggare väldigt gärna att enkäten till djurhållarna skulle innehålla en fråga om huruvida de hade fått informationen eller inte eftersom djurskyddshandläggarna hanterar breven som skickas på olika sätt. Brevhantering av anmälningsärenden har fått positiv respons från fler av djurskyddshandläggarna eftersom det är ett bra sätt att få ut information på, det antyder i alla fall både nästa och föregående kommentar.

”Ja. Jag tycker att det är ett bra och snabbt sätt att nå ut med informationen till djurhållaren. Djurhållaren kan då rätta till bristerna som länsstyrelsen bedömt vara lågt prioriterade eller till länsstyrelsen framföra att bristerna inte finns. Men brevalternativet har inte anammats av samtliga handläggare.”

Det var skilda åsikter om hur väl djurhållarens trovärdighet kunde avgöras över telefonen. En djurskyddshandläggare ringade in 9 och hänvisade till tidigare erfarenheter från ett annat yrke, medans en annan ringade in 4 och lämnade följande kommentar:

”Det är väldigt olika och i enskilda fall ryms hela skalan, men mitt svar generellt blir 4. Jag tror definitivt att många drar sig för att vara helt ärliga i sina svar om mindre brister med rädsla för att det t.ex. skulle få

några följer i form av inspektion, kostnader eller beslut om t.ex. föreläggande. Av erfarenhet vet man också att ett fåtal personer är beredda att förneka vad som helst hur överbevisade de än är. Syftet är ändå att nå fram med information och att ta ställning till om en inspektion är nödvändig. I telefonsamtalet går det inte att avgöra om anmälan är befogad eller obefogad.”

Två frågor på enkäten riktad till djurhållare fick inte riktigt det svar som önskats. Förhoppningen var att få fram siffror men i dagsläget är det inte enkelt att få ut statistik ur Platina över hur många kontroller som görs på plats som uppföljning av breven. Följande frågor kan därför inte besvaras till fullo i det här arbetet.

- *”Har det gjorts någon kontroll efter att djurhållare inte återkopplat till länsstyrelsen? Om ja - Hur ofta sker det?”*
- *”Har det gjorts någon kontroll efter att djurhållare har återkopplat till länsstyrelsen? Om ja – i vilka fall (vid vilka svar) görs en kontroll? Om nej – varför? (Har alla avgett trovärdiga svar eller är det p.g.a. resursbrist?)”*

Av enkätsvaren går att läsa att det skett uppföljande kontroller, men att handläggarna är osäkra på hur mycket och ofta det skett. Några handläggare har svarat att de själva inte utfört någon uppföljande kontroll.

Diskussion

Pilotstudien

Efter att ha gjort uppföljning hos 11 kontrollobjekt som tagit del av ett brev efter att anmälan inkommit på deras djurhållning i Dalarnas län, har ett första försök till att utreda brevhantering vid inkomna anmälningar skett. För att börja undersöka effekten av brevhantering behövdes en experimentell studie eftersom problemområdet inte har blivit undersökt tidigare och litterära källor till information om brevhantering vid anmälningsärenden inte finns i dagsläget. Pilotstudien som utformats med syfte att utvärdera brevhantering av anmälningsärenden bedöms vara fungerande men behöver modifieras på vissa punkter för att fungera i en mer omfattande utvärdering. Pilotstudien bygger på ett väldigt litet material när det kommer till antal kontrollobjekt och responderande på enkäten, vilket leder till att statistik inte kan tas ut eller användas. Den kan inte heller appliceras på hela Sverige eftersom data enbart hämtats från Dalarnas län.

Pilotstudiens datainsamling skedde under djurskyddskontroller gjorda av en djurskyddshandläggare från Länsstyrelsen i Dalarna. Djurskyddskontrollerna gjordes främst för pilotstudiens datainsamling och hade inte gjorts annars. Det innebär att länsstyrelsen lade resurser på något de inte skulle ha gjort och förlorade effektivitet under dagarna för datainsamling, å andra sidan ger det resultaten av de uppföljande kontrollerna en högre säkerhet eftersom det är en djurskyddshandläggare som gjort bedömningen. För att effektivisera datainsamlandet och inte ta resurser från länsstyrelserna under tiden, bör data samlas in utan att en djurskyddshandläggare måste medverka för att utföra en djurskyddskontroll samtidigt. Datainsamlaren får istället återkoppla till den aktuella länsstyrelsen om det skulle finnas brister hos djurhållarna. Det är viktigt att datainsamlaren har rätt kunskaper inom området för att trovärdiga resultat ska kunna uppnås. I projektet RAWA rekryterades personer för att göra riskbedömning av djurvälstånd och för att hitta personer med rätt kompetens hade vissa kriterier satts upp (Hultgren *et al.*, 2010).

Kriterierna innebar att personen skulle ha en vilja att utföra en riskbaserad välfärdsbedömning, ha stor praktisk erfarenhet och kunskap inom sin del av djurhållningen samt ha en vana att identifiera och bedöma bristande efterlevnad av djurskyddslagstiftningen (Hultgren *et al.*, 2010). På liknande sätt skulle personer kunna rekryteras för att utföra datainsamling i en större utvärdering av brevhäntering av anmälningsärenden. Det skulle bli svårare att ifrågasätta deras kompetens och sannolikheten för likvärdiga bedömningar ökar. Om en person skulle sköta all datainsamling i en större studie, skulle bedömningen av olika brister bli mer likartad, men datainsamlingen skulle ta lång tid. Förslagsvis bör därför fler personer delta i att samla in data samtidigt i de olika länen.

Enkäterna

Syftet med enkäterna var att fånga upp åsikter om brevhäntering av anmälningsärenden, både från djurskyddshandläggare och djurhållare, för att ta reda på vad de som har erfarenhet av brevet tycker om metoden. Anneberg *et al.*, (2012) påpekar i sin studie att det är viktigt att ta hänsyn till åsikter för att uppnå ett system för djurskyddskontroll som upplevs som positivt för både bönder och djurskyddshandläggare. Författarnas studie är gjord i Danmark och bygger på intervjuer med 11 danska bönder. Det är ett relativt litet material att grunda påståenden på men anses ändå vara en trovärdig slutsats eftersom endast de som har upplevt djurskyddskontroll kan bidra med sina åsikter och upplevelser av det. Att fånga upp nämnda åsikter torde vara det enda sättet att ta reda på om ett system för djurskyddskontroll upplevs som positivt eller negativt. Både djurhållare och djurskyddshandläggare kan förhoppningsvis bidra med viktig information i ett potentiellt arbete för att utveckla och förbättra brevhäntering av anmälningsärenden. Generellt visade svaren från båda enkäterna en positiv attityd till brevhäntering av anmälningsärenden. Enkätens funktion i pilotstudien fylldes och anses ha en viktig funktion även i en större studie. Enkäterna som användes i den här pilotstudien fungerade till viss del. Enkäten riktad till djurskyddshandläggarna fick ett bra utfall och relevanta svar vilket tyder på att enkäten fungerade för sin målgrupp. Enkäten riktad till djurhållare visade sig inte vara helt anpassad till sin målgrupp och viktig input från djurhållarna om brevhäntering gick troligtvis förlorad på grund av detta. Orsaken till den spekuleringen bygger på att enkäten inte kunde besvaras på egen hand av djurhållarna eftersom allt för många frågor uppstod hos dem. Istället ställdes enkätens frågor muntligt och det ledde till att djurhållarnas kommentarer till frågorna blev nedskrivna med stödord istället för med djurhållarnas egna ord. Förslagsvis bör istället intervjuer göras och dessa bör spelas in på lämpligt sätt för att sedan transkriberas, så som Anneberg *et al.* (2010) gjorde under sina intervjuer. Under en intervju finns dessutom större möjlighet att förklara frågorna ytterligare och ställa följdfrågor för att erhålla mer uttömmande svar (Ejvengård, 2009). Förutom att frågeställningarna verkade svåra att förstå på enkäten riktad till djurhållare, så upplevdes första frågan av flertalet djurhållare som en ”kuggfråga”. Frågan om huruvida djurhållaren var medveten eller inte om bristen som omnämns i anmälan, verkade vara stötande och djurhållarna svarade på ett väldigt defensivt sätt när frågan ställdes. Alla responderande utom en, svarade på den frågan att anmälan hade varit obefogad. Den enda som inte svarade det uppgav ärligt att ingen på plats hade haft någon aning om de djurskyddsbestämmelserna som de hade brustit i att efterleva. Nämnda respondents svar skiljde sig från resterande djurhållares svar i flertalet av enkätens frågor. Det antas bero på att kontrollobjektet driver en verksamhet riktad till människor och djur egentligen inte är välkomna. Ingen kontakt hade tagits med länsstyrelsen efter att brev skickats och deras intresse för djurskydd är väldigt lågt enligt deras svar på enkäten. Verksamheten var ensam

om att föredra en oaviserad djurskyddskontroll framför ett brev i samband med anmälan av deras djurhållning. Förhoppningen med att istället få en djurskyddskontroll var att informationen då skulle nå ut till alla berörda i verksamheten.

Den sista frågan på enkäten ”*Har du fått någon information om djurskyddsbestämmelserna? Ex. broschyrer för djurslaget. Om Ja – Vad tyckte du? Om Nej – Hade du önskat det?*” på enkäten riktad till djurhållare fick väldigt svårtolkade svar. I samband med djurskyddskontrollerna som utfördes under pilotstudien, gav djurskyddshandläggaren djurhållarna ofta information om djurskyddsbestämmelserna i form av broschyrer. Detta gjordes ibland innan frågan hann ställas. Om djurhållarna då menade att de fått information i samband med brevet eller under kontrollen var väldigt svårt att tyda från deras svar, även när en följdfråga ställdes för att försöka förtydliga djurhållarens svar. Frågan känns ändå relevant i sammanhanget eftersom djurskyddshandläggarna tenderar göra olika och flertalet kommenterat att informationsspridningen är viktig.

Brevhantering av anmälningsärenden och dess effekt på djurskyddet

Enligt OSKAR (2012) är syftet med brevhantering av anmälningsärenden att djurskyddsarbetet bl.a. ska effektiviseras. Att hantera ett anmälningsärende med ett brev istället för en kontroll är onekligen mer effektivt. Men, brevhantering av anmälningsärenden omnämndes som en osäker metod i en kommentar från en av djurskyddshandläggarna. Då ingen kontroll görs hos kontrollobjektet kan en anmälan som hanterats med brev aldrig avskrivs som bekräftad obefogad. Skulle brister kvarstå eller uppkomma på nytt, måste länsstyrelsen förlita sig på att djurhållningen blir anmäld på nytt. Ett problem som upptäcktes med brevhantering av anmälningsärenden under pilotstudien var att det ibland hos djurhållaren fanns djur som inte omnämns i anmälan. I de tre fall som det hände under den här pilotstudien fanns det brister hos dessa djur och i två av de tre fallen, var det flertalet brister och av sådan grad att brev inte skulle ha skickats enligt prioriteringslistan (bilaga 2). I båda fallen hölls djuren inne i stallar där det är svårt för en utomstående att se in och chanserna att en anmälare ska se de bristerna och uppge dem är väldigt liten. Det går aldrig att veta hur det verkligen ser ut hos den anmälda djurhållaren och det blir bl.a. nya anmälningar på samma djurhållare som avgör om en kontroll kommer ske och först då skulle djur inhyta inomhus kunna upptäckas. Enda sättet att veta om något åtgärdats efter brevet är att besöka djurhållaren och om brevhantering av anmälningsärenden ska fortsätta användas bör stickprovskontroller göras på lågt prioriterade anmälningsärenden samt hos djurhållare som fått brev. Det bör göras utöver en större studie av brevhantering av anmälningsärenden.

Många bönder känner en stress över pappersarbete (Deary *et al.*, 1997; Raine, 1999; Booth & Lloyd, 2000; Kelly *et al.*, 2011). Då brevet är ett papper från en myndighet skulle det kunna betyda ett ökat stresspåslag hos djurhållare att få brevet, även om det i sig inte är några allvarliga konsekvenser anslutna till det. Att uppmana till ett telefonsamtal ger djurhållarna möjlighet att ringa när de har tid, men återkopplingen kan också helt utebli. Skulle djurskyddshandläggaren ringa upp direkt finns risken att ingen svarar och sen inte heller ringer upp och även här kan återkoppling utebli. Det kan hända att ett brev bara når en person och inte alla berörda, så som det framkom hade hänt hos kontrollobjekt 10. Informationen kanske inte når ut till alla som berör den anmälda djurhållningen och en del av syftet med brevet går förlorad. Troligtvis skulle inte ett telefonsamtal fungera heller om problemet är att information inte sprider sig till alla berörda och ett telefonsamtal, liksom

ett brev, kanske bara när en person. Vid återkoppling från djurhållarna finns inga specifika riktlinjer att följa och förslagsvis bör ett protokoll följas där alltid vissa frågor ställs för att säkerställa att telefonkontakten går likadant till och samma typ av information alltid fås av djurhållaren. FVO utförde 2007 kontroll av att EU-lagstiftning rörande grisar och värphöns implementerats i den svenska lagstiftningen för grisar och värphöns. I rapporten (FVO, 2007) framkommer kritik mot några av de djurskyddshandläggarna som FVO-inspektörerna följde. Kritiken rör de handläggarna som förlitade sig på vad de såg och vad djurhållaren sade istället för att mäta och göra egna beräkningar på ex. beläggningsgrad. Djurskyddshandläggarna får kritik för det eftersom de kan missa brister som behöver åtgärdas (FVO, 2007). Det här var 2007 då Djurskyddsmyndigheten fanns och djurskyddshandläggarna jobbade på kommunerna, det är inte helt otroligt att det finns djurskyddshandläggare som arbetar på liknande sätt i dag. I sådana situationer bedömer djurskyddsinspektören uppenbarligen djurhållarens ord som trovärdiga på plats och det kan likställas med en återkoppling via telefon efter brevhantering av ett anmälningsärende. Om djurskyddshandläggaren ändå inte kontrollerar vad djurhållaren uppger så spelar det ju ingen roll om uppgifterna kommer per telefon eller under en djurskyddskontroll.

Både djurhållare och djurskyddshandläggare hade en positiv erfarenhet av brevet. Det måste dock ställas mot att få en oaviserad djurskyddskontroll för djurägarna och att avskrivna ett ärende i djurskyddshandläggarnas fall. Argumentet bygger på enkätsvaren. För djurhållarnas del så jämförde de ett brev med att få en oaviserad djurskyddskontroll och eftersom de alltid ansåg anmälan på deras djurhållning som obefogad, tyckte de att en djurskyddskontroll just hos dem var överflödig. Djurskyddshandläggarna lämnade bl.a. följande två kommentarer som tydligt visar på varför de tycker att brevhantering av anmälningsärenden är något positivt jämfört med att avskrivna ett ärende.

"[...]Det är inget bra alternativ att bara 'avskrivna' ett ärende p.g.a. mindre brister som vi ej högprioriterar. Att skriva brev är i alla fall en åtgärd och förhoppningsvis tar folk till sig till viss del. I fall där uppenbara brister kvarstår hör anmälaren nästan alltid av sig igen."

"Jag tycker att en uppföljning och utveckling av brevalternativet är rätt väg. Att alltid genomföra en kontroll vid en inkommen anmälan kommer aldrig vara aktuellt. Anmälningsärenden där länsstyrelsen genom inspektion inte når någon djurskyddsnytta eller kan förbättra efterlevandet av djurskyddslagen ska hanteras på något annat sätt än genom inspektion."

Ur djurskyddssynpunkt är det alltid bättre med någon form av åtgärd vid en anmälan, jämfört med att bara avskrivna ärendet. Syftet med att brevhantering togs fram som en metod att hantera anmälningsärenden var enligt OSKAR (2012) att effektivisera djurskyddsarbetet. Med hjälp av breven kan länsstyrelserna nu mer hantera fler anmälningsärenden snabbare, även om de inte gör några kontroller på plats. Även om brevhantering av anmälningsärenden är en osäker metod är det bättre än att vissa anmälningsärenden aldrig får någon form av åtgärd. I många av de andra kommentarerna som lämnades av djurskyddshandläggarna omnämns informations spridning som viktigt. De nämner spridning av djurskyddsbestämmelserna, men också att informera om att en

anmälan inkommit på djurhållningen, som viktigt. I ett sådant syfte är brevhantering av anmälningsärenden mycket bra och effektivt.

Riskbedömning

I dagsläget är prioriteringslistan (bilaga 2), med riktlinjer för när brev kan skickas i ett anmälningsärende, delvis baserad på riskbaserade parametrar. Det kan antas eftersom alla brister på listan rör yttre faktorer som i sig inte påverkar djurets välfärd, de är lågprioriterade brister eftersom de inte utgör en hög risk för djurets välfärd.

I enlighet med Rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnad av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd (den s.k. Kontrollförordningen) och Statens jordbruksverks föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2008:67) om offentlig djurskyddskontroll, saknr L 44 ska offentliga djurskyddskontroller i Sverige ske på ett riskbaserat sätt. Enligt L 44 ska även kontrollobjekt riskklassificeras. Kontrollförordningen (EG) nr 882/2004 ger ingen mer ingående beskrivning av hur riskbaserad bedömning bör ske medan det i L44 finns några få riktlinjer att förhålla sig till och till största del handlar de riktlinjerna om tidigare kunskap om kontrollobjekt. EFSA (2012) och RAWA (Riskbaserad bedömning av djurvälfärd) (Hultgren *et al.*, 2011) har på var sitt håll utarbetat utförliga riktlinjer och sätt att göra riskbaserade bedömningar av djurvälfärd. Båda rapporterna beskriver grundligt hur riskbaserade bedömningar bör göras, vilka parametrar som bör tas hänsyn till etc. Det är därför onödigt att i det här arbetet vidare diskutera riskbaserade bedömningar av djurvälfärd i samband med brevhantering av anmälningsärenden då nämnda rapporter med fördel kan användas som grund för att bygga upp ett system för riskklassificering av kontrollobjekt. En sak som dock saknas i båda rapporterna är en utförlig beskrivning av hur den mänskliga faktorn ska bedömas och beräknas. Hultgren *et al.* (2011) nämner att information om djurhållaren är av intresse, dock inte hur informationen bör behandlas vidare i en riskbaserad bedömning. En framtida frågeställning av intresse är om det finns några särskilda parametrar hos djurhållare som gör att risken för försämrade djurvälfärd ökar. En faktor som kan påverka är huruvida djurhållaren äger djuret eller inte. Det skulle kunna vara en dagmatte, fodervärd eller liknande som blivit anmäld och det vore intressant att veta om det gör skillnad för djurskyddet i den situationen. En person som själv inte äger djuret kanske inte alls känner sig lika angelägen att åtgärda en brist eller kontakta länsstyrelsen efter att ha fått ett brev som en djurägare skulle ha gjort. I en artikel från 2009 (Hankin) diskuteras riskerna med att någon som inte är, eller inte ser sig som, ägare till ett djur kan ha ett svagare band till djuret och därför ha svårigheter vid val av t.ex. veterinärvård. Hankin (2009) diskuterar till största del om det spelar någon roll vad man kallar sig i ordets bemärkelse. Även om författaren kommer fram till att riskerna är små att djuret skulle påverkas, så visar artikeln på att det finns de som ser risker med att inte se sig som ägare till djuret. Vaarst *et al.* (2011) bekräftar att chansen är större att djurskyddslagstiftning efterlevs och hög välfärd eftersträvas om djurhållaren äger djuren. Utöver ägandeskap finns det andra faktorer som kan påverka hur hög risk djurhållaren utgör. Kelly *et al.* (2011) skriver att det i Irland finns fördomar att äldre män som lever ensamma på landet utgör en grupp där risken är högre att deras djurs välfärd blir nedsatt. I studien har fördomen inte kunnat bekräftas. Författarna påpekar att anledningarna till att djurvälfärden skulle bli eftersatt hos en djurhållare är många. Ekonomi, egen sjukdom, sjukdom i familjen och socialt isolerad är några av de faktorer som omnämns påverka en djurhållares förmåga att efterleva lagstiftningen negativt (Kelly *et al.*, 2011). En studie av

hur djurhållare utgör en potentiell risk för djurvården bör göras för att kunna utföra en riskbaserad bedömning som omfattar de viktigaste faktorerna.

En möjlig utveckling av brevhandlingen skulle vara att skapa en kompletterande, riskbaserad prioriteringslista som grundar sig på parametrar hos djurhållaren. Här bör även ingå hur välkänd djurhållaren är hos länsstyrelsen. Vid inkommen anmälan bör en helt ny eller okänd djurhållare alltid få en djurskyddskontroll. Forsberg (2011) skriver att det är ett djurskyddsproblem att människor utan någon som helst kunskap eller tidigare erfarenhet av djur kan bli djurägare. En djurskyddskontroll hos en okänd djurhållare kan då ge insikt i hur kunnig personen är. Djurhållare som är välkända hos länsstyrelsen bör bedömas utefter om de anses vara kontrollobjekt med hög eller låg risk. God kunskap om kontrollobjekt och djurhållare är alltid önskvärt i samband med brevhandling av anmälningsärenden, det torde leda till att metoden kan anses som säkrare. Den nuvarande prioriteringslistan (bilaga 2) skulle också kunna utvecklas och inkludera fler djurslag och fler brister där brev kan skickas. Vissa välfärdparametrar baserade på djurets kondition och inte bara yttre omständigheter skulle kunna ingå. Brister som bara berör yttre faktorer säger inget om i vilken kondition djuret är i (Sørensen & Fraser, 2010) och om ingen ytterligare information ges om djuret kan det antas att det ser ut att vara i bra kondition. Brister som baseras på djurets kondition som ändå kan inkluderas på prioriteringslistan kan bedömas med hjälp av EFSA's (2012) och RAWA's (Hulgren *et al.* 2011) riktlinjer och beräkningsmetoder. Dock måste tydliga linjer dras för vad som är acceptabelt respektive oacceptabelt om djurbaserade mått ska användas (Sørensen & Fraser, 2010). En utökad prioriteringslista tillsammans med mer information om djurhållaren som bidrar till en säkrare riskbedömning ger möjlighet till att brevhandling vid anmälningsärenden blir en säkrare metod.

Slutsats

Syftet med brevhandling av anmälningsärenden var att effektivisera djurskyddskontrollen. Det anses vara uppnått, särskilt som fler anmälningsärenden hinns med att hanteras. Även om det är med ett brev så är det bättre än att bara avskriva ärendet p.g.a. resursbrist. Dessutom når information ut till fler djurhållare tack vare brevhandling av anmälningsärenden. Nämnda djurhållare kanske inte hade fått någon information alls annars. Pilotstudien i det här arbetet kan utgöra grunden för en mer omfattande utvärdering av brevhandling av anmälningsärenden, såvida vissa förändringar i utförandet görs. En större utredning skulle vara mer effektiv och resurssparande om datainsamlaren kan vara fristående från länsstyrelsen och djurskyddshandläggarna inte behöver belastas med extra kontroller. Det är viktigt att samla in åsikter om brevhandling av anmälningsärenden från djurhållare och djurskyddshandläggare som har erfarenhet av det. Enkätundersökning som insamlingsmetod fungerade till djurskyddshandläggarna, men till djurhållarna bör en annan metod att samla in deras åsikter med övervägas. Förslagsvis kan djurhållarna istället intervjuas och intervjuerna spelas in för att sedan transkriberas. Enkätundersökningen i pilotstudien visar på en positiv attityd till brevhandling av anmälningsärenden från både djurhållare och djurskyddshandläggare i Dalarnas län. Av datainsamlingen går att läsa att de anmälda djurhållarna i de flesta fall åtgärdat de brister som anmälan tog upp. Alternativt så var anmälan obefogad. Dock fanns det ibland andra djurslag och andra brister som hade behandlats på annat sätt än med brev om anmälan inkommit på dem. Brevhandling av anmälningsärenden är en fungerande metod som har potential att utvecklas.

Populärvetenskaplig sammanfattning

Länsstyrelserna i Sverige har en stor inströmning av anmälningssärenden och de prioriteras efter hur allvarliga brister som uppges finnas. Anmälningssärenden med mindre allvarliga brister får låg prioritet och ibland räcker inte resurserna till för att vidta någon åtgärd. I projektet OSKAR undersöktes bl.a. hur djurskyddsarbetet ska kunna effektiviseras. Projektet presenterade en brevmall och en prioriteringslista som sedan slutet av 2011 har använts för att hantera lågt prioriterade anmälningssärenden. Ingen har hittills undersökt hur väl systemet att skicka brev istället för att utföra en djurskyddskontroll fungerar. Det här arbetets syfte var att skapa en pilotstudie som kan användas för att utreda hur väl brevhantering av anmälningssärenden fungerar. Pilotstudien utvärderas även för att se om den kan fungera i en större undersökning av problemområdet.

Pilotstudien utfördes i Dalarnas län och bestod av två delar, uppföljning av anmälningssärenden som hanterats med brev samt en enkätundersökning. Uppföljningen skedde under djurskyddskontroller gjorda av en djurskyddshandläggare från Länsstyrelsen i Dalarnas län samt med hjälp av länsstyrelsernas ärendehanteringssystem Platina. Enkätundersökningen bestod av två separata enkäter riktade till djurhållare respektive djurskyddshandläggare. Syftet med enkäterna var att fånga upp åsikter och attityder om brevhantering av anmälningssärenden från de som har erfarenhet av det.

Pilotstudien visar att brevhantering av anmälningssärenden är en något osäker metod som ändå fyller en viktig funktion genom att vara en åtgärd för ärenden som annars kanske inte skulle ha fått någon åtgärd alls. Enkäterna visar att både djurhållare och djurskyddshandläggare i dagsläget har en positiv attityd till brevhantering av anmälningssärende.

Brevhantering av anmälningssärende är en effektiv metod med potential att utvecklas. Pilotstudien som utformades i det här arbetet kan efter några ändringar fungera i en större utredning av brevhantering av anmälningssärenden.

Tack

Jag vill rikta ett stort tack till Länsstyrelsen i Dalarna, och särskilt Maj Ardesjö, för hjälpen att genomföra mitt examensarbete. Det hade inte blivit någonting av det om inte ni tagit emot mig. Jag vill också tack min handledare Johan Loberg för hjälpen med arbetet.

Referenser

- Anneberg, I., Vaarst, M., & Tind Sørensen, T. 2012. The experience of animal welfare inspections as perceived by Danish livestock farmers: A qualitative research approach. *Livestock Science*. 147, 49–58.
- Booth, J., & Lloyd, K. 2000. Stress in farmers. *International Journal of Social Psychiatry*. 46, 67-73.
- Broom, D.M. 2009. Animal welfare: Future knowledge, attitudes and solutions. *Lucrari Stiintifice - Universitatea de Stiinte Agricole a Banatului Timisoara, Medicina Veterinara*. 42, 1-9.
- Broom, D.M. 2010. Animal welfare: An aspect of care, sustainability, and food quality required by the public. *Journal of Veterinary Medical Education*. 37, 83-88.
- Deary, I.J., Willock, J., & McGregor, M. 1997. Stress in farming. *Stress Medicine*. 13, 131-136.
- EFSA. 2012. Guidance on risk assessment for animal welfare. Scientific opinion of the Panel on Animal Health and Welfare (AHAW). *The EFSA Journal*. 10, 1-30.
- Ejvengård, R. 2009. Vetenskaplig metod. Sid 47-63. Lund, Studentlitteratur.
- Food and Veterinary Office (FVO). 2007-10-02. Final report of a mission carried out in Sweden from 19 to 23 March 2007 concerning animal welfare on farms. Rapport. DG(SANCO)/7336/2007-MR-Final.
- Forsberg, E-M. 2011. Inspiring respect for animals through the law? Current development in the Norwegian animal welfare legislation. *Journal of Agricultural Environmental Ethics*. 24, 351-366.
- Hankin, S.J. 2009. Making decisions about our animals' health care: does it matter whether we are owners or guardians? *Journal of Animal Law and Policy*. 2, 1-51.
- Hultgren, J., Algers, B., Blokhuis, H., Gunnarsson, S., & Keeling, L. 2010. RAWA - forskning om djurvalfardsrisker och djurskyddskontroll. *Svensk Veterinärtidning*. 62, 21-25.
- Jordbruksverket, 2013. <http://www.jordbruksverket.se/>, använd 2013-05-19.
- Kelly, P.C., More, S.J., Blake, M., & Hanlon, A.J. 2011. Identification of key performance indicators for on-farm animal welfare incidents: possible tools for early warning and prevention. *Irish Veterinary Journal*. 64, 1-9.
- OSKAR (2012). Offentlig: Samsyn, Kontroll, Analys och Rutiner, slutrapport. Dnr. 31/1081/20.
- Raine, G. 1999. Causes and effects of stress on farmers: a qualitative study. *Health Education Journal*. 58, 259-270.
- Rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnad av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd.

Statens jordbruksverks föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2008:67) om offentlig djurskyddskontroll, saknr L 44.

Sørensen, J.T., & Fraser, D. 2010. On-farm welfare assessment for regulatory purposes: Issues and possible solutions. *Livestock Science*. 131, 1-7.

Vaarst, M., Roderick, S., Smolders, G., Leeb, C., Walkenhorst, M., Winckler, C., Gratzer, E., Stöger, E., Whistance, L.K., Brinkmann, J., March, S., Ivemeyer, S., Mejdell, C., Henriksen, B.I.F., & Nicholas, P. 2011. The Dialogue with Farmers. Tillgänglig: <http://orgprints.org/18406/64-79> [2013-04-10].

Webster, J. 2012. Critical control points in the delivery of improved animal welfare. *Animal Welfare*. 21, 117-123.

Bilaga 1

Länsstyrelseloggan Meddelande 2011-xx-xx Diarienummer 282-xxxx-201x Sida 1(1)

Enhet
Namn
Titel

Djurägarens namn
Adress

Anmälan angående din djurhållning

Länsstyrelsen har tagit emot en anmälan avseende din djurhållning, se bifogad kopia. Länsstyrelsen har inte själv konstaterat att det finns brister.

Kontakta länsstyrelsen på telefon xxxx-xx xx xx (växel nr xxxx-xx xx xx), eller brev till, xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx, alternativt skicka e-post till xxxxxxxxxxxx snarast, dock **senast den xxxx 20xx** så att vi får diskutera din djurhållning.

Länsstyrelsen kan även komma att utföra en kontroll enligt 24 § djurskyddslagen (1988:534). Enligt denna bestämmelse har länsstyrelsen skyldighet att kontrollera efterlevnaden av lagen.

namn
Titel

Övriga upplysningar

Länsstyrelsen är kontrollmyndighet enligt djurskyddslagen. Länsstyrelsen har därför rätt att få tillträde till områden, byggnader och andra utrymmen där djur hålls. Länsstyrelsen har även rätt att på begäran få upplysningar och ta del av handlingar.

Om länsstyrelsen behöver göra en kontroll och det vid kontrollen konstateras brister ska länsstyrelsen ta ut avgift för inspektionen och övrig handläggning, enligt Jordbruksverkets taxa.

Bilagor:

1. Jordbruksverkets broschyr Djurskyddsbestämmelser
 2. Kopia av anmälan
-

Bilaga 2

Lista på brev

Brev som kan skickas vid anmälningar efter noggrann bedömning att brev kan ersätta en kontroll.

Finns ingen indikation på att djuren har en bristande välfärd gå vidare till de yttre omständigheterna, såsom avsaknad av ligghall, avsaknad av social kontakt, bristande tillsyn, m.m., d.v.s. listan nedan. De yttre omständigheterna sätts i relation till väder, årstid, djurens ålder, ras, m.m. Görs bedömningen även här att risken för bristande välfärd är relativt liten eller att en brevhandläggning är mer lämplig, kan ett brev skickas.

Häst	
Häst saknar ligghall	
Häst i hage med taggtråd	
Häst i hage med dåligt stängsel	
Häst i upp trampade hagar	
Häst utan social kontakt	
Häst som inte kommer ut i hagen.	
Saknar § 16 häst	
Häst i för liten hage	
Häst som hålls på dåligt bete	
Nöt	
Djuren hålls i leriga o upp trampade hagar	
Nöt saknar ligghall	
Mjölkkor som inte kommer ut på bete	
Nöt dåliga staket, taggtråd, el	
Förevisning	
Offentlig förevisning	Bifoga lagtext, då ingen broschyr finns.
Katt	
Saknar § 16 katt	
Katter där tillsynen brister	
Katt på balkong	
Ålder på kattunge vid separation från modern	
Hund	
Hund, för lite rastad	
Hund, dålig tillsyn, lämnas för länge	
Hund i löplina, ute	
Hund i hundgård, rastas på annan plats	
Hundkojan ska vara isolerad	
Hund i bil	
Ålder på hundvalp vid separation från modern	
Saknar § 16 hund	
Får	
Får med bristfälliga staket	
Får saknar ligghall	
Kanin	
Kanin i för liten bur	Bifoga lagtext, då ingen broschyr finns.

Vid **Institutionen för husdjurens miljö och hälsa** finns tre publikationsserier:

- * **Avhandlingar:** Här publiceras masters- och licentiatavhandlingar
- * **Rapporter:** Här publiceras olika typer av vetenskapliga rapporter från institutionen.
- * **Studentarbeten:** Här publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

Vill du veta mer om institutionens publikationer kan du hitta det här:
www.slu.se/husdjurmiljohalsa

DISTRIBUTION:

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och
husdjursvetenskap
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Box 234
532 23 Skara
Tel 0511-67000
E-post: hmh@slu.se
Hemsida:
www.slu.se/husdjurmiljohalsa

*Swedish University of Agricultural Sciences
Faculty of Veterinary Medicine and Animal
Science
Department of Animal Environment and Health
P.O.B. 234
SE-532 23 Skara, Sweden
Phone: +46 (0)511 67000
E-mail: hmh@slu.se
Homepage:
www.slu.se/animalenvironmenthealth*
